

Tips voor plaatselijke gemeenten

Kerkrentmeesters zijn in deze periode van het jaar in overleg met de kerkenraad de begroting voor 2027 aan het opstellen. Die moet immers voor 15 december bij het CCBB worden ingeleverd en daarvoor in de kerkenraad zijn besproken.

1. Geld

Geldwerving

De begroting moet aan alle gemeenteleden kenbaar gemaakt worden. Bijvoorbeeld via het kerkblad, nieuwsbrief of gaat mee met de Actie Kerkbalans. Gemeenteleden moeten goed geïnformeerd worden over het beleid en de plannen voor de komende periode. Welke richting wordt er gekozen en wat is daarvoor nodig? Zo wordt voor gemeenteleden duidelijk waarom er op hen een financieel beroep wordt gedaan. Hierbij speelt een juiste (persoonlijke) benadering van de gemeenteleden een grote rol. Is er meer geld nodig vanwege de stijgende kosten voor personeel of onderhoud? Of voor aanpassingen in het gebouw vanwege verduurzaming? Wees daarin duidelijk en concreet en neem de gemeente mee in wat je daarin van hen vraagt.

Actie Kerkbalans / vrijwillige bijdrage

Op de website van Kerkbalans staan praktische tips en een stappenplan voor het organiseren van de Actie Kerkbalans. Handig is de jaarkalender met duidelijke afgebakende stappen en acties per maand: www.kerkbalans.nl/kalender.

Inflatie en doorbelasting op de posten

Bij de begroting van de lasten wordt geadviseerd zo goed mogelijk te kijken naar de kostenontwikkeling en de specifiek voor de eigen gemeente geldende zaken. Over 2026 lag de CPI (consumentenprijsindex) op 3,3%. Voor 2027 rekent het CPB in

De begroting is de financiële vertaling van het beleid van de gemeente. Zij maakt zichtbaar welke inkomsten naar verwachting beschikbaar zijn, welke uitgaven daartegenover staan en welke keuzes nodig zijn. Een begroting die alleen naar 2027 kijkt, is vaak onvoldoende. Ontwikkelingen in ledental, geefgedrag, vrijwilligers, personele inzet, gebouwen en vermogen werken meerdere jaren door. Daarom verdient het aanbeveling de begroting op te stellen vanuit een meerjarenraming en indien mogelijk verschillende scenario's te bespreken. Voor het maken van een meerjarenraming in FRIS, zie de recent gehouden webinar: www.kerkrentmeester.nl/meerjarenraming-en-begroting-fris/.

Dit document volgt de vier werkvelden van het kerkbeheer: geld, mensen, gebouwen en organisatie. De vragen bij ieder onderdeel helpen om de jaarbegroting te verbinden met het beleidsplan, de financiële positie en de toekomst van de gemeente.

haar Macro-Economische Verkenningen met een CPI-index van 2,7%, maar diverse banken ramen de inflatie nog boven de 3% mede vanwege de geopolitieke spanningen. Gezien deze nog onstuimige ontwikkeling adviseren we het percentage voor toename kosten zeker niet te laag te begroten.

Rentebaten en dividenden

De spaarrente liet in 2026 een lichte stijging zien, maar de percentages lopen bij de grootbanken nog altijd achter. Deze rentes liggen tussen 1 en 1,8%, terwijl er bij kleinere banken ruim boven de 2% te verkrijgen zijn. Voor 2027 wordt gerekend met een gelijkblijvende of stijgende rente, zeker gezien het feit dat de meeste rentes de laatste maanden verder stijgen. Maar de trend lijkt wel dat de meeste spaarrentes de inflatie nog niet kunnen bijhouden. Voor een langere periode middelen wegzetten, kan dan beter middels deposito's of een belegging.

Vergeet als kerk niet dat voor deze keuzes een beleggingsstatuut moet worden opgesteld: www.protestantsekerk.nl/kerkbeheer/beleggingsstatuut/.

Vanwege de onzekerheid in de financiële markt verdient het aanbeveling contact op te nemen met je vermogensbeheerder voor een prospectus. Voor het vermogensbeheer adviseert de VKB haar partner: ABN-AMRO MeesPierson Instituten & Charitas. Voor de financiële dienstverlening rond sparen en deposito's kun je ook terecht bij onze partner Stichting Kerkelijk Geldbeheer (SKG) Gouda.

2. Mensen

Kerkelijk medewerkers

Voor de arbeidsvoorwaarden van kerkelijk medewerkers (niet de gemeentepredikant!) wordt gekeken naar de CAO voor rijksambtenaren. Voor 2026 werd er een 1-jarige CAO afgesloten, die op 31 december 2026 afloopt. Voor 2027 is er nog geen zicht op een onderhandelingsuitkomst. Door het GOM (Georganiseerd Overleg Medewerkers) wordt CAO-rijk vertaald naar de kerkelijke arbeidsvoorwaarden. Bij de laatste aanpassing werden de salarissen met 2,7% verhoogd. De verwachting is dat, gezien de hoge inflatie over 2026, het onderhandelingsresultaat voor 2027 niet onder deze 2,7% zal liggen en mogelijk boven de 3% uitkomt. Wij adviseren de kosten voor personeel daarom met 3,5% stijging te begroten. Zodra er meer bekend is over de kosten voor 2027 zullen deze hier worden gepresenteerd: www.protestantsekerk.nl/thema/arbeidsvoorwaarden-kerkelijk-medewerkers.

Pastoraat

Voor informatie over de predikantstraktementen wordt verwezen naar de website van de Protestantse Kerk: www.protestantsekerk.nl/thema/arbeidsvoorwaarden-predikanten. De bezettingsbijdrage voor 2027 is bekend en komt uit op: €110.694,-. Deze was voor 2026 €110.834,- en gaat dus met ongeveer 0,13% omlaag. De ontwikkeling van de bezettingsbijdrage loopt overigens niet precies parallel aan de ontwikkeling van de traktementen. Dat komt omdat ook bijvoorbeeld de omvang van het bedrag dat aan wachtgelden en uitvoeringskosten moet worden uitgekeerd erin wordt verwerkt. De preekbeurtvergoeding voor gastpredikanten bedraagt sinds 1 juli 2026 €167, maar krijgt mogelijk in 2027 nog een correctie.

Verplichte afdrachten aan het kerkgenootschap

De regelingen rond quotum en Solidariteitskas zijn in beweging geweest. Neem voor 2027 uitsluitend de bedragen en grondslagen over uit de actuele officiële regeling en circulaire. De op 6 oktober 2026 publiek beschreven huidige regeling noemt voor het kerkrentmeesterlijk quotum 4,35% over bepaalde inkomsten en voor de Solidariteitskas een vast bedrag van €7,50 per belijdend lid, maar het definitieve percentage voor het kerkrentmeesterlijk quotum wordt in december 2026 door de Kleine Synode vastgesteld. Er wordt overigens geadviseerd 'het tweevoudige' van de bedoelde solidariteitsheffing (op dit moment dus €7,50 per belijdend lid) te vragen van de belijdende leden, maar ook van andere dan de belijdende leden (zoals meerderjarige doopleden), ter verhoging van de eigen plaatselijke inkomsten. Dat betekent dat in de praktijk vaak €12,50 tot €15,00 per lid wordt gevraagd.

3. Gebouwen

Gebouwenbeleid en meerjarenonderhoud

Baseer onderhoudsreserveringen op een actueel meerjarenonderhoudsplan per gebouw, tegen een actueel prijspeil. Kies daarvoor een vast percentage zoals de CPI-index. Maak onderscheid tussen jaarlijks onderhoud, periodiek groot onderhoud, vervangingsinvesteringen en verduurzamingsmaatregelen. Een boekhoudkundige afschrijving vervangt geen onderhoudsplan en een onderhoudsvoorziening vervangt geen liquiditeitsplanning.

- Actualiseer kostenramingen en uitvoeringsjaren.
- Controleer of inspecties, orgelonderhoud en wettelijke keuringen zijn opgenomen.

- Stem investeringen af op de verwachte gebruiksduur en toekomstfunctie van het gebouw.
- Voorkom dat groot onderhoud wordt begroot voor een gebouw waarover op korte termijn een strategische beslissing nodig is.

Afschrijving en waardering

Sluit voor waardering, afschrijving en presentatie aan bij de actuele Richtlijn Begroting en jaarverslaggeving en het rekeningschema dat vanaf boekjaar 2027 geldt. Neem historische vuistregels uit oudere begrotingstips niet automatisch over. Controleer of afschrijvingstermijnen passen bij de feitelijke levensduur en het bestaande beleid, en licht belangrijke wijzigingen toe. Eén en ander dient in overeenstemming te zijn met de reeds gehanteerde afschrijvingstermijnen in begroting en jaarrekening. Rekening houdend met enkele aspecten van het onderhoudsplan, zoals hiervoor aangegeven, kan in de regel van de volgende afschrijvingspercentages worden uitgegaan:

- Gebouwen ongeveer 1 tot 2% van de nieuwbouwwaarde of bouwkosten;
- Inventarissen en apparaten circa 15 tot 20% van de aanschaffingswaarde;
- Computers en dergelijke ongeveer 20 tot 33,3% van de aanschaffingswaarde;
- Verwarmingsinstallatie 10 tot 15% van de aanschaffingswaarde, tenzij deze is opgenomen in de kosten van het gebouw;
- Orgels indien afzonderlijk gewaardeerd, circa 5 tot 10% van de aanschaffingswaarde na aftrek van eventuele subsidie.

Monumenten en SIM

Voor rijksmonumenten die geen woonhuis zijn kan jaarlijks van 1 februari tot en met 31 maart instandhoudingssubsidie worden aangevraagd voor regulier onderhoud op basis van een zesjarig instandhoudingsplan. Voor gebouwde rijksmonumenten bedraagt de subsidie volgens de actuele RCE-informatie 50% voor overige eigenaren en professionele organisaties voor monumentenbehoud. Controleer voor een aanvraag in 2027 altijd de dan geldende regeling en wijzigingen.

Energie en verduurzaming

Begroot energielasten op basis van verbruik, contractvoorwaarden en de toekomstige gebruiksfunctie van het gebouw. Breng daarnaast maatregelen in beeld die verbruik verminderen of het gebouw toekomstbestendiger maken. Koppel verduurzaming aan het meerjarenonderhoudsplan, zodat natuurlijke vervangingsmomenten worden benut. DUMAVA ondersteunt in 2026 eigenaren van maatschappelijk vastgoed, waaronder religieuze instellingen, bij verduurzaming. Voor een aanvraag is een passend verduurzamingsadvies nodig en de aanvraag moet plaatsvinden voordat opdracht wordt gegeven of met de werkzaamheden wordt begonnen. Omdat openstellingsdata, budget en voorwaarden per ronde kunnen veranderen, moet voor 2027 opnieuw worden gecontroleerd of en zo ja welke regeling beschikbaar is.

Houd rekening met het vervallen van de salderingsregeling vanaf 2027 bij gebouwen met zonnepanelen. Teruglevering aan het net zonder dynamisch contract, gaat in principe geld kosten en de teruglevering kan niet meer tegen de energie die 's avonds van het net wordt betrokken, worden 'gesaldeerd'. Beoordeel de gevolgen voor teruglevering, eigen verbruik en contractvoorwaarden dus goed en sluit indien nodig voor 2027 een ander of nieuw contract af.

Verhuur, medegebruik en btw

Actualiseer verhuur- en gebruikstarieven op basis van personeels-, schoonmaak-, energie-, beheer- en onderhoudskosten. Gebruik ook hiervoor een vast percentage zoals de CPI-index. Beoordeel bij structurele of commerciële verhuur tijdig de fiscale gevolgen, waaronder eventuele btw-aspecten en gevolgen voor subsidies of verzekeringen. Onze fiscale partners Van Ree Accountants & Adviseurs of Driebergen Accountants kunnen hier altijd van advies voorzien.

Landerijen, pacht en begraafplaatsen

Controleer of pachtcontracten, canon, overige zakelijke rechten en opbrengsten uit landerijen juist en actueel zijn verwerkt. Laat je bij herziening adviseren over de toepasselijke pachtregels. Actuele tarieven vind je bij onze partner Kantoor Kerkelijke Goederen (KKG): www.silasgroep.nl/kkg/pachtnormen/.

Voor een kerkelijke begraafplaats is inzicht nodig in kostendekkendheid, grafrechten, onderhoudsverplichtingen en vooruit ontvangen bedragen. Controleer of tarieven aansluiten bij de werkelijke kosten en of voldoende middelen beschikbaar blijven voor toekomstig beheer en uitstaande verplichtingen, ook wanneer het aantal uitgiften van graven terugloopt. Voor gericht advies en het werkdocument Begraafplaatsen: www.kerkrentmeester.nl/begraafplaatsen.

4. Organisatie

FRIS, meerjarenraming en rekeningschema 2027

De begroting 2027 wordt vóór 15 december 2026 via FRIS ingediend. Gebruik de meerjarenraming als vertrekpunt en werk met dezelfde uitgangspunten in begroting, beleidsplan en bestuursverslag. Vanaf boekjaar 2027 geldt een rekeningschema dat eerdere gepubliceerde schema's vervangt. Controleer daarom tijdig of de interne administratie en koppelingen daarop zijn ingericht.

ANBI, transparantie en bestuursverslag

Controleer of de ANBI-pagina actueel is, het beleidsplan toegankelijk is, het KvK-nummer wordt vermeld en de link in LRP/FRIS rechtstreeks naar de juiste pagina verwijst. Licht in het bestuursverslag niet alleen de cijfers toe, maar ook de belangrijkste risico's, de functie van het vermogen, de continuïteit en de gemaakte beleidskeuzes ten aanzien van toevoegingen of onttrekkingen aan bestemmingsreserves/-fondsen.

Verzekeringen, contracten en digitale voorzieningen

De begrotingsvoorbereiding is een geschikt moment om verzekeringen, abonnementen, licenties en contracten te beoordelen. Controleer dekking, verzekerde waarden, indexatie, eigen risico, opzegtermijnen en gewijzigde omstandigheden. Meld verbouwingen, zonnepanelen en accu's, nieuwe installaties, ander gebruik en relevante verhuur altijd aan de verzekeraar. Neem ook kosten voor cybersecurity, privacy, software, back-up en continuïteit van de administratie mee.

Regionale samenwerking

Onderzoek welke taken niet langer doelmatig of robuust uitsluitend lokaal kunnen worden uitgevoerd. Regionale samenwerking kan deskundigheid en continuïteit versterken, bijvoorbeeld bij financiële administratie, werkgeverschap, gebouwenbeheer, privacy, archivering en ondersteuning van colleges. Begroot niet alleen mogelijke besparingen, maar ook transitiekosten, governance, opdrachtgeverschap en kwaliteitsborging. Neem voor meer informatie over regionale samenwerking contact op: www.kerkrentmeester.nl/regionaal-kerkelijk-bureau/.

Bestuurlijke checklist voor vaststelling

1. Is de begroting aantoonbaar verbonden met het beleidsplan en de prioriteiten voor 2027?
2. Is een meerjarenraming opgesteld en zijn ten minste twee scenario's uitgewerkt?
3. Zijn structurele tekorten, incidentele baten en onttrekkingen aan reserves duidelijk onderscheiden?
4. Zijn aannames over leden, gevers, personeel, energie, onderhoud en inflatie vastgelegd?
5. Is het vermogensbeleid actueel en zijn reserves inhoudelijk onderbouwd?
6. Zijn de actuele percentages en bedragen voor quotum, Solidariteitskas, arbeidsvoorwaarden en predikantstraktementen gecontroleerd?
7. Is voor elk gebouw een actueel beeld beschikbaar van onderhoud, energie, gebruik en toekomstfunctie?
8. Zijn subsidiemogelijkheden tijdig onderzocht voordat verplichtingen worden aangegaan?
9. Zijn ANBI-publicatie, verzekeringen, contracten, privacy en digitale continuïteit gecontroleerd?
10. Zijn gemeenteleden tijdig en begrijpelijk geïnformeerd en hebben zij gelegenheid gekregen hun mening kenbaar te maken?

Tot slot

Een goede begroting kijkt één jaar vooruit. Toekomstgericht kerkbeheer kijkt verder en verbindt geld, mensen, gebouwen en organisatie met de roeping van de gemeente. De begroting 2027 is daarom niet alleen een verantwoordingsdocument, maar een moment om tijdig keuzes te maken: wat willen we behouden, waarin willen we investeren, wat moeten we anders organiseren en welke middelen zetten we daarvoor bewust in?